

Sami Hyle, Kristiina Sahinen ja Esa Vesala

.....

KRIITTINEN LUKUTAITO

OSANA LUKION HISTORIAN OPETUSTA

SOVELTAVA MATERIAALI- JA TEHTÄVÄPAKETTI

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON
OPETTAJANKOULUTUSLAITOS

LUKIJALLE

Nykyinen historianopetus korostaa historiallisen tiedon luonteen ymmärtämistä ja siihen liittyen kriittisen ajattelun kehittämistä. Kriittinen ajattelu puolestaan on keskeinen taito demokraattisen yhteiskunnan kehittämiseen. Tässä materiaalissa olevat tehtävät painottuvat lähdekriittiseen työskentelyyn ja historian monilukutaidon kehittämiseen. Tehtävissä painottuu myös syksyllä 2021 voimaan astuneen lukiokoulutuksen opetussuunnitelman (2019) tavoite opetuksen yhteiskunnallisesta osaamisesta. Tehtäväkokonaisuuden tarkoitus on luoda puitteet tapahtumille Suomen historiassa, seuraten pääasiallisesti lukion Suomen historian luomaa runkoa eli suomalaisen yhteiskunnan kehittymistä itsenäisyyden alusta EU-integraation alkuun.

Kokonaisuuden tavoite on siis sidonnainen opetussuunnitelman tavoitteisiin ja täydentää erityisesti opiskelijoiden kykyä saavuttaa tavoitteet, jotka koskevat historiallisten ilmiöiden ymmärtämistä, painottaen Suomen keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä taitoa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhteita. Tärkeä on myös tavoite historiallisen tiedon hankkimisen ja soveltaminen.

Kirjan kukin harjoitus muodostaa oman kokonaisuuden, ja toisaalta tehtävät yhdessä muodostavat myös kokonaisuuden. Ideamme on ollut työstää mahdollisimman helposti käyttöön otettavia tutkivaan otteeseen pohjautuvia harjoituksia lukioarkeen. Tämä materiaali- ja tehtäväpaketti syntyi osana opettajan pedagogisia opintoja, jossa syvennyimme viimeisessä harjoittelussamme laatimaan tutkivan oppimisen mukaisia harjoituksia.

Jyväskylässä 10.5.2021

Esa, Kristiina ja Sami

SISÄLLYS

1. Autonomian aika (1809–1917)

Aleksanteri I:n hallitsijanvakuutus.....	4
Asetus suomen kielestä.....	5
Helmikuun manifesti.....	6

2. Itsenäistymisestä toiseen maailmansotaan (1917–1939)

Suomen itsenäisyysjulistus.....	7
Päämajan julkilausuma (Sotatilajulistus/Ammutaan paikalla määräys).....	8
Suomen kansanvaltuuskunnan lakijulistus kuolemantuomion poistamisesta.....	9
Maamme-laulu.....	10
Lapuanliikkeen julkaisuja.....	11
Presidentti P.E. Svinhufvudin radiopuhe.....	12

3. Toinen maailmansota (1939–1945)

Lehtikirjoitus Talvisodan syytymisestä.....	13
Moskovan rauhan ehdot.....	14
Miekantuppipäiväkäskey.....	15
Moskovan rauhansopimus 1944.....	16

4. Kylmä-Sota (n. 1945–1991)

YYA-Sopimus: valtiosopimuksen artiklat.....	17
Noottikriisi.....	18
Suomettuminen eli Finnlandisierung.....	19

5. Moderni Suomi ja Euroopan Unioni (1991-)

1990-luvun lama.....	20
Kansanäänestys Euroopan unioniin liittymisestä.....	21

6. Lisämateriaalia kriittiseen lukutaitoon ja lähdekritiikkiin.....22

1. AUTONOMIAN AIKA (1809–1917)

Aleksanteri I:n hallitsijanvakuutus

Tavoite: kyky rakentaa menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen.

Napoleonin sotien aikana Suomi siirtyi Ruotsin vallasta Venäjän keisarikunnan vallan alle. Suomi koki muutoksen kun entiset Ruotsin itäiset maakunnat muutettiin autonomiseksi Suomen Suuriruhtinaskunnaksi.

[Hallitsijanvakuutus 1809 \(Helpommin luettavissa oleva versio\) | Histdoc.net.](#)

- Mikä on hallitsijanvakuutuksen keskeinen sanoma? Poimi kolme keskeistä piirrettä ja valmistaudu esittelemään ne.
- Mihin laajempaan historialliseen viitekehykseen tämän hallitsijanvakuutuksen voidaan nähdä liittyvän?
- Tarkastele hallitsijanvakuutusta lähdekriittisestä näkökulmasta. Onko mahdollista, että vakuutus itsessään on myöhempää tuotantoa? Mistä tämä voisi johtua?
- Voiko tämänkaltaista lähdettä käyttää osana historian uudelleen arvioimista? Mitä tämä voisi tarkoittaa?

Asetus suomen kielestä

Tavoite: kyky hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä.

Suomen vakiintuminen osaksi Venäjän keisarikuntaa toi mukanaan hallinnollisia muutoksia ja muutoksia Suomen kielen asemaan osana yritystä irtauttaa Suomi entisen emämaan, Ruotsin vaikutuspiiristä. Tästä syystä keisari Aleksanteri II antoi asetuksen suomen kielen asemasta. Tehtävän tavoite on tarkastella suomen kielen asemaa ja pohtia miksi tämä asetus annettiin.

[Kieliasetus 1863 | Wikimedia.org](#)

[Kieliasetus 1863 \(Helpommin luettavissa oleva versio\) | Wikisource.org](#)

- Tarkastele keisarillista asetusta suomen kielestä ja pohdi miksi tämä asetus hyväksyttiin.
- Mihin laajempaan historialliseen viitekehykseen tämän aineiston voidaan nähdä liittyvän Suomen historian osalta?
- Tulkitse materiaalia lähdekriittisesti. Miten julistusta voidaan käyttää ajamaan tiettyjä tavoitteita?

Helmikuun manifesti

Tavoite: tutustuminen Suomen keskeisimpiin historiallisiin prosesseihin taustoi-
neen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuh-
detta.

Helmikuun manifesti oli Venäjän keisari Nikolai II:n julistus, jossa määriteltiin lain-
säättämisjärjestys Suomea koskeville yleisvaltakunnallisille laille. Tätä pidetään
ensimmäisen sortokauden alkuna.

[Helmikuun manifesti | Wikimedia.org](#)

- Lue manifesti läpi. Mikä on sen keskeinen sanoma?
- Manifesti liittyy termiin “sortokaudet” keskeisesti. Tulkitse lähdekriittisesti,
onko tämä termi sopiva lähteen valossa?
- Miten manifestia voi tulkita erilaisista historiallisista näkökulmista?
- Mitä tulkinnallisia haasteita manifestissa voi ilmetä?

2. ITSENÄISTYMISESTÄ TOISEEN MAAILMANSOTAAN (1917–1939)

Suomen itsenäisyysjulistus

Tavoite: tutustuminen Suomen keskeisiin historiallisiin prosesseihin taustoi-
neen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuh-
detta.

Suomi itsenäistyi Venäjältä ensimmäisen maailmansodan aikana, helmikuun ja lokakuun vallankumouksen jälkeen. Vallankumouksellisessa sekasorrossa edus-
kunta antoi julistuksen Suomen itsenäistymisestä 6.12.1917 ja tämän tunnusti
Neuvosto-Venäjän kansankomissaarien neuvosto 31.12.1917. Tehtävän tavoite on
tarkastella muutosta Suomen asemassa vuonna 1917.

[Suomen itsenäisyysjulistus](#) | [Elävä arkisto](#) | [yle.fi](#)

- Lue/kuuntele itsenäisyysjulistus läpi ja pohdi, mitä perusteluja Suomen itsenäistymiselle julistuksessa esitetään?
- Mitä Suomen valtiomuodon julistuksesta voidaan tulkita Suomen itsenäisyyden alkuaikojen poliittisesta tilanteesta?
- Mitä itsenäisyysjulistuksessa sanotaan suomalaisista?
- Miksi nämä seikat suomen kansasta ovat tärkeitä vuonna 1917?

Päämajan julkilausuma (Sotatilajulistus/Ammutaan paikalla määräys)

Tavoite: pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen.

Suomalainen yhteiskunta oli jakautunut vallankumousten aikana. Tämä johti Suomen sisällissotaan alkuvuodesta 1918. Kummatkin osapuolet, punaiset ja valkoiset julistivat lakeja ja säädöksiä. Tehtävän tavoitteena on tarkastella oloja sisällissodan aikana.

[Ylipäällikön kuulutus 25.2.1918 ”Ammutaan Paikalla Julistus” | Histdoc.net](#)

- Lue valkoisten päämajan antama ”Ammutaan paikalla” määräys. Pohdi syitä julistuksen antamiselle.
- Missä vaiheessa sisällissotaa julistus on annettu? Voidaanko tämän nähdä vaikuttavan julistuksessa annettuihin määräyksiin?
- Tarkastele julistusta. Arvioi, onko tämänkaltainen säädös oikeutettu?

Suomen kansanvaltuuskunnan lakijulistus kuolemantuomion poistamisesta

Tavoite: pystyy analysoimaan historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista.

Monet sisällissodan aikaiset lakijulistukset ja säädökset julkaistiin verraten pikaisesti ja asetettiin nähtäväksi julkisissa tiloissa kansan luettavaksi.

[Laki kuolemanrangaistuksen lakkauttamisesta | Wikimedia.org](#)

- Tarkastele lakijulistusta. Kumman sisällissodan osapuoli oli antanut sen?
- Mikä ideologia on julistuksen taustalla?
- Missä tilanteessa julistus on annettu?

Maamme-laulu

Tavoite: tarkastella suomalaista nationalismia itsenäisyyden alussa ja pohtia kansallislaulujen merkitystä. Tehtävän tavoitteena on harjoittaa historiallisten lähteiden ja symbolien tulkintaa sekä pohtia niiden käyttö- ja ilmenemistapoja yhteiskunnassa.

Suomen kansallisrunoilija, ruotsinkielinen Johan Ludvig Runeberg kirjoitti Maamme-runon vuonna 1848. Suomen sisällissodan jälkeen Maamme-laulu tuli kansallislauluksi valkoisten voiton myötä.

Maamme-laulun sanat | Uusi Suomi

- Miten Suomea ja suomalaisia kuvataan kansallislaulussa?
- Mikä on kansallislaulujen tarkoitus? Miten tämä näkyy Maamme-laulussa?
- Mikä on Maamme-laulun sanoma?
- Pohdi, miksi mahdollisesti juuri Maamme-laulu nousi Suomen kansallislauluksi? Miten valkoisen Suomen arvomaailma näkyy laulussa?
- Pohdi, minkä vuoksi Maamme-laulun valinta kansallislauluksi herätti aikoinaan vastustusta ja väittelyä sisällissodan kummankin osapuolen keskuudessa.

Lapuanliikkeen julkaisuja

Tavoite: kykenee analysoimaan historiallisten toimijoiden tekemiä lähteitä sekä arvioimaan lähteiden tuottajien motiiveja ja tarkoitusperiä.

Lapuanliike toimi vuosina 1929–1932. Liike pyrki kitkemään kommunismin ja vasemmistolaisen toiminnan väkivallalla sekä Suomen hallitusta ja eduskuntaa painostamalla. Lapuanliike vastusti muun muassa presidentti Ståhlbergin aloittamaa eheyttämispoliitiikkaa, jonka päämääränä oli kansallisen yhtenäisyyden saavuttaminen sisällissodan jälkeen.

Mäntsälän kapina oli vuoden 1932 helmikuussa lapuanliikkeen organisoima kapina, jonka tavoitteena oli painostaa Suomen hallitusta eroamaan. Liike kiellettiin Mäntsälän kapinan jälkeen, jonka takia se järjestäytyi uudelleen 1932 Isänmaallinen kansanliike -puolueeksi. Kireä tilanne päättyi lopulta presidentti Svinhufvudin pitämään radiopuheeseen. Seuraavassa kahdessa tehtävässä tutkitaan Mäntsälän kapinaan liittyviä lähdeaineistoja kahdesta eri näkökulmasta.

Mäntsälän kapina 27.2.–6.3.1932 | histdoc.net

- Selitä omin sanoin, mikä oli Lapuan liike.
- Mitä poliittisia muutoksia ja asioita lapualaiset tavoittelivat? Miten nämä näkyvät tekstissä?
- Miten lapualaiset oikeuttavat toimintansa? Mitä retorisia keinoja he käyttävät? Millä tavoin lukijaan pyritään vetoamaan?

Presidentti P.E. Svinhufvudin radiopuhe

Tavoite: pystyy tehtävän tekemisen aikana rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa käyttämällä erilaisia tietolähteitä, muistaen samalla lähdekriittisyyden tärkeyden osana historiallisten lähdemateriaalien tulkintaa.

[Svinhufvudin radiopuhe | Yle.fi](#)

[Mäntsälän kapina 27.2.-6.3.1932 | histdoc.net](#)

- Lue/kuuntele Suomen tasavallan presidentti Svinhufvudin pitämä radiopuhe.
- Miksi presidentin radiopuhe pidettiin ja mikä oli sen tavoite?
- Miten puheessa suhtaudutaan Lapuan liikkeen toimintaan?
- Minkälaisia retorisia keinoja radiopuheessa käytetään haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi?
- Lukekaa oheisesta linkistä Lapuan liikkeen tekemä julistus Mäntsälän kapinan aikana (Kapinallisten julistus tasavallan presidentille 28.2.1932).
- Vertaile presidentin radiopuheen sisältöä ja Lapuan liikkeen tekemiä julistuksia. Mitä eroavaisuuksia niiden välillä on?

3. TOINEN MAAILMANSOTA (1939–1945)

Lehtikirjoitus Talvisodan syttymisestä (Helsingin Sanomat)

Tavoite: pystyy analysoimaan historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista käsin, jotka voivat merkittävästi erota nykyaikamme suhtautumistavoista.

Suomi ajautui rajakiistojen ja Neuvostoliiton lavastaman hyökkäyksen jälkeen talvisotaan Neuvostoliittoa vastaan. Neuvostoliitto pyrki lyömään Suomen 12 päivässä ja tuomaan Suomen omaan etupiiriinsä. Tehtävän tavoite on tarkastella Suomen asemaa vuonna 1939 ja miten tämä miellettiin.

[Helsingin Sanomat 01.12.1939 | Espoon Perinneseura](#)

- Minkä kuvan lehden etusivu antaa sodan syttymisestä?
- Tarkastele etusivun uutisia. Valitse mielestäsi kolme tärkeintä artikkelia vallitsevasta tilanteesta.
- Perustele valintasi. Miksi valitsit juuri nämä artikkelit? Miksi/miten koet nämä keskeiseksi vallitsevan tilanteen tarkastelulle?

Moskovan rauhanehdot

Tavoite: pystyy analysoimaan historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista.

Suomalaisten vastarinnasta huolimatta Suomi teki rauhan Neuvostoliiton kanssa 105 päivän jälkeen. Suomi menetti osan Karjalaa, Sallan ja osan Petsamoa. Suomi joutui myös luovuttamaan Hankoniemestä alueita Neuvostoliiton sotilastukikohdaksi.

Uutinen rauhansopimuksesta | Uusi Suomi

- Tarkastele etusivun kokoonpanoa. Mitkä seikat nousevat esiin ensihavaintoina? Miksi?
- Millä sävyllä uutinen esittelee Suomen ja Neuvostoliiton välisen rauhansopimuksen?
- Pohdi, mitä haasteita rauhan solmiminen toi Suomelle. Miten näitä voidaan havaita uutisoinnissa?

Miekantuppipäiväkäskey

Tavoite: pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa tietolähteitä kriittisesti käyttäen.

Suomi asettui Saksan etupiiriin, pyrkimyksenä valloittaa talvisodassa menetetyt alueet takaisin. Kyseinen käskey on annettu jatkosodan alussa. Tehtävän tavoite on arvioida Suomen aseman muutosta edellisen sodan ajalta.

[Miekantuppipäiväkäskey \(muutoksineen\) | Wikimedia.org](#)

- Tarkastele päiväkäskeyä. Miten vuoden 1941 tapahtumien voidaan nähdä vaikuttaneen käskeyn sanomaan?
- Käskeyssä on useita tekstin muotoiluja ja korjauksia. Pohdi mistä tämä voisi johtua.
- Pohdi Suomen asemaa Jatkosodan syttyessä 1941. Miten käskey suhteutuu Suomen ulkopoliittiseen linjaan?

Moskovan rauhansopimus 1944

Tavoite: kykenee rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa tietolähteitä kriittisesti käyttäen

Jatkosota päättyi Suomen osalta Moskovan välirauhansopimukseen vuonna 1944. Suomi irtautui sodasta Neuvostoliittoa ja liittoutuneita vastaan. Rauhassa Suomi luovutti alueita Karjasta, Sallasta ja Petsamosta. Neuvostoliitto myös painosti Suomea ajamaan saksalaisjoukot Lapista. Tehtävän tavoite on tarkastella Suomen sijoittumista rauhaan sotien jälkeen.

[Helsingin Sanomien uutinen rauhasta 1944 |Lapinsota.com](#)

- Vertaile uutista vuoden 1940 rauhasta (ks. Moskovan rauhanehdot -tehtävä) ja vuoden 1944 välirauhasta. Onko niissä keskeisiä eroja? Jos on, mistä ne johtuvat?
- Etsi tietoa Suomen tilanteesta vuonna 1944 ja tarkastele uutista. Mitä uutinen mainitsee ja jättää mainitsematta? Miksi?
- Miten artikkelissa nostetaan esiin Neuvostoliiton vaikutusvalta Suomessa?

4. KYLMÄ-SOTA (n. 1945–1991)

YYA-Sopimus: valtiosopimuksen artiklat

Tavoite: kehittää historiallisten ilmiöiden moniperspektiivistä tarkastelua.

Kylmän sodan alussa kaksi jäljelle jäänyttä supervaltaa, Yhdysvallat ja Neuvostoliitto, muodostivat itselleen Euroopassa etupiirejä sekä pehmeän ja kovan vallan avuin. Kylmän sodan alkuvuosina Neuvostoliitto oli solminut kansandemokrati-oiksi muuttuneiden Itä-Euroopan maiden kanssa ystävyys-, yhteistyö- ja avunantosopimuksia ja lopulta ehdotti sellaista myös Suomelle.

17/1948 - Valtiosopimukset - FINLEX®

- Selitä omin sanoin, mikä oli YYA-sopimus.
- Minkälaisen kuvan sopimuksen artiklat antavat maiden välisistä suhteista?
- Mikä merkitys YYA-sopimuksen solmimisella oli ja mitä positiivisia ja negatiivisia asioita sen solmiminen tarjosi 1) Suomelle 2) Neuvostoliitolle?
- Miten YYA-sopimus määritteli Suomen ulkopoliittikkaa Kylmän sodan aikana? Mitä muutoksia Suomen ulko- ja sisäpolitiikassa tapahtui verrattuna sota-aikaa edeltäneeseen aikaan?

Noottikriisi

Tavoite: tehtävän tarkoitus on harjoittaa oppilasta tulkitsemaan noottikriisiä Kekkosen näkökulmasta ja pohtia sen merkitystä Kekkosen presidenttikaudella. Noottikriisiä tarkastellaan Kekkosen näkökulmasta, jotta oppilaat voivat harjoitella ihmisten toiminnan arvioimista eri aikoina.

Noottikriisi oli Neuvostoliiton ja Suomen ulkopoliittinen kriisi, joka kuvaa Neuvostoliiton vaikutusta Suomen sisä- ja ulkopoliittikkaan 1960-luvulla. Noottikriisi on merkittävä tapahtuma Urho Kekkosen presidenttikaudella. Noottikriisi on myös osa Suomen 1960- ja 1970-luvun identiteetin luomista.

Kekkosen kommentointi (kaksi videota)

- Miten Kekkonen itse katsoi ratkaisseensa noottikriisin?
- Millaisina Kekkonen kuvaa tapahtumaa. Mainitse 3-4 asiaa.
- Mitkä olivat Neuvostoliiton vaatimukset?
- Miten Kekkonen kommentoi maailman tilannetta? Länsimaita? Neuvostoliittoa? Suomea?
- Tutki, kuinka Kekkosen selitystä on tulkittu myöhemmin ja kuinka uskottavana sitä on pidetty?

Suomettuminen eli Finlandisierung

Tavoite: harjoitetaan historiassa oleellista tiedonhankkimista, oleellisen tiedon karsimista ja laajojen tietokokonaisuuksien käsittelemistä. Samalla artikkelien kautta asiaa tarkastellaan eri näkökulmista sekä arvioida artikkelin tuottajien tarkoitusperiä ja asiantuntijuutta.

Käsitehistoria on historian osa-alue, joka tutkii käsitteiden historiallisia merkityksiä ja tulkintoja. Se tutkii, miten käsitteet ovat syntyneet ja miten niiden käyttötavat ovat muuttuneet eri aikoina. Monilla käsitteillä on oma historiansa ja ne voivat olla poliittisesti latautuneita tai yhteiskunnallisesti kiistanalaisia. Siksi niiden oikeanlaisen käyttötavan hallinnasta käydään kiistelyä tai keskustelua, kun eri osapuolet pyrkivät liittämään käyttämiinsä käsitteisiin haluamiaan merkityksiä.

[Suomettumisen ABC | The Ulkopolitist](#)

[Unohtakaa suomettuminen! | Poliitikasta](#)

[Alpo Rusi ja suomettuminen: Onko kyse alistumisesta vai poliittisesta taituruudesta? | Suomenkuvalehti.fi](#)

- Selitä omin sanoin, mitä tarkoitetaan suometumisella.
- Käsitettä suomettuminen käytettiin ensimmäisen kerran Länsi-Saksassa. Minkä vuoksi kyseinen käsite oli kehitetty?
- Pohdi, minkä vuoksi käsite omittiin Suomessa ulkopuolelta. Miten käsitteen merkitys ja käyttötarkoitus Suomessa ja Länsi-Saksassa poikkesivat toisistaan?
- Miten suomettumisen käsitteen käyttö on muuttunut ajan myötä? Miten suomettumisen käsitettä käytetään nykypäivänä?

5. MODERNI SUOMI JA EUROOPAN UNIONI (1991-)

1990-luvun lama

Tavoite: tehtävän tavoitteena on tulkita erilaisia lähdeaineistoja. Pyrkimys on myös soveltaa historian osaamista yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen. Tässä tapauksessa 1990-luvun laman ymmärtäminen tilastojen kautta. Samoin ihmisten toiminta lama aikana ja laman jatkumon ymmärtäminen nykyaikaan.

1990-luvulla Suomi alkoi Neuvostoliiton hajottua siirtyä Länsi-Euroopan suuntaan. 1990-luvun Suomea kuitenkin riepottelivat lama ja taloudelliset vaikeudet. Vuosikymmeneen liittyi myös valtavasti keskustelua poliitikkojen ja kansalaisten keskuudessa Euroopan unioniin liittymisestä.

Julkinen velka

Työttömyysaste

Bruttokansantuote

A-Studio raportti

- Miten Suomen Bruttokansantuote (BKT) ja työttömyys ovat kehittyneet aikavälillä 1960–2000?
- Miten Suomen julkinen velka on kehittynyt 1970-luvulta vuoteen 2010?
- Selitä lyhyesti, mistä tilastoissa olevat nopeat nousut tai laskut johtuvat niin BKT:n, työttömyyden kuin valtionvelan osalta.
- Arvo Tuomisen toimittama A-studion raportti näyttää lamanaikaiset tunnelmat muun muassa sijoitusneuvojan, työntekijän, eläkeläisen ja työntantajan silmin. Millaiseksi lama-aika tulkitaan eri näkökulmista?

Kansanäänestys Euroopan unioniin liittymisestä

Tavoite: harjoitellaan ihmisten toiminnan arvioimista ja pyritään ymmärtämään eriäviä mielipiteitä suhteessa mielipiteeseen Euroopan unioniin liittymisestä.

Käsittely eduskunnassa

EU-Ratkaisun toinen käsittely eduskunnassa

Mielenosoitukset

- Miten eri puolueet äänestivät Suomen EU-jäsenyydestä?
- Mitkä olivat pääsyyt vastustaa EU-jäsenyyttä eduskuntakeskustelussa?
- Mistä videoiden mielenosoitukset EU-jäsenyyttä vastaan johtuivat? Kuinka tehokkaita mielenosoitukset olivat?

6. LISÄMATERIAALIA KRIITTISEEN LUKUTAIDON JA LÄHDEKRIITIKKIIN

Tehtäväkokonaisuuksien päämäärä on ollut harjoittaa kriittistä monilukutaitoa ja historiallista lähdekritiikkiä. Ohessa lisämateriaalia, joka tarjoaa näkökantoja ja lisäohjeita lähdekriittiseen työskentelyyn.

[Kriittinen lukutaito kansalaistaitona | Lukukeskus](#)

[Tiedonhankinnan perustaidot: Lähdekritiikki | Helsingin Yliopisto](#)

[Tietolähteiden arviointi ja lähdekritiikki | Eväitä opiskeluun](#)

[Tiedonhankinnan kokonaisuus | Eväitä opiskeluun](#)

[Tiedonhankinnan perusteet | LUC kirjasto](#)

[Lähdekritiikin perusteet | LUC kirjasto](#)

.....

Kirjoittajat: Sami Hyle, Kristiina Sahinen ja Esa Vesala

Graafinen suunnittelu: Miia Huttu / Omituinen Design

ISBN-tunnus: 978-951-39-8918-7 (verkko)

Kustantaja: Jyväskylän yliopisto, Opettajankoulutuslaitos